

te zien. Haar koekoek, de gele tubebij (*Stelis punctulatissima*), die steeds talrijker werd, is niet waargenomen. Ook de behangersbijen waren afwezig; van de lathyrusbij was in 2006 geen spoor te bekennen. Voor de aan klokjes gebonden soorten was het ook einde verhaal. Spannend wordt het nu wat er in 2007 gaat gebeuren. Voor de aan klokjes gebonden soorten ben ik niet bang, mijn ervaring is dat die het wel redden. Wat de andere bijen betreft is het afwachten.

Waren er dan geen leuke waarnemingen in 2006. Dat wel, vooral het voorjaar was geweldig met veel soorten. Maar of dat meer was dan andere jaren is de vraag, want hoe vertrouwd een groep dieren wordt hoe meer je gaat zien. De verrassing waren verscheidene zandbijen met *Stylops* vrouwtjes tussen de achterlijfssegmenten. Frank van de Meer vond tussen de in het voorjaar gevangen groefbijen een kleigroefbij (*LasioGLOSSUM pauxillum*), en dat op het zand. De groefbij *L. sabulosum* lijkt zich te kunnen handhaven. Maar in de zomer was er niets meer van groefbijen te bemerken. Ook wat deze bijen betreft wordt het dus spannend wat 2007 brengt. Over de andere bijzondere waarnemingen maakte ik al melding in een vorig stukje (Bink-Moenen, 2006). Op één waarneming na maar die betrof een graafwesp. Bijenwolven (*Philanthus triangulum*) zien we ieder jaar, meest mannetjes, nu was er een vrouwtje dat in de tuin een nest startte. Volgend jaar een kolonie? Ik geloof er niets van.

Literatuur

- Bellmann, H., 1998. Gids van bijen, wespen en mieren. - Tirion, Baarn.
- Bink-Moenen, R.M., 2006. Enkele bijenobservaties, zowel uit als thuis. - Bzzz 24: 54-55.
- Chinery, M., 1986. Collins guide to the insects of Britain and Western Europe. - Harper Collins Publishers, London.

R.M. Bink-Moenen, Zuider-Eng 6, 6721 HH Bennekom, Frits.en.Rosita@tiscali.nl

De lathyrusbij (*Megachile ericetorum*) en haar koekoek de gouden kegelbij (*Coelioxys aurolimbata*)

Pieter van Breugel

In mijn tuin heb ik veel nestblokken hangen. Sinds een jaar of 5 maken elk jaar enkele vrouwtjes van de lathyrusbij (*Megachile ericetorum*) (foto voorpagina) hiervan gebruik. Ze foerageren vooral op een paar blazenstruiken (*Colutea arborescens*) in de voortuin van een buurman. Ook de mannen zijn daar vaak te vinden, rond de struik scherend in zijwaartse vlucht, terwijl ze uitkijken naar vrouwtjes die ze in hun haast meestal voorbij vliegen. Soms stoppen ze in de lucht zo plotseling dat het lijkt alsof ze tegen een muur vliegen. Die vliegkunsten zijn natuurlijk alleen bedoeld om argeloze vrouwen te overvallen, die echter heel bedaard van bloem naar bloem vliegen, vaak wat teruggetrokken op wat minder openbare bloemen. Veroveringslustige mannen worden vrijwel altijd afgewezen, maar hun levenslust dwingt ze tot de snelle vluchten, afgewisseld met een korte stop om ook even bij te tanken uit een van de bloemen. Later op de dag nemen ze hun nachtdrankje uit hartgespan (*Leonurus cardiaca*) en heggenrank (*Bryonia dioica*). Sierertwen (*Lathyrus odoratus*) zijn ook geliefd. De vrouwtjes duwen tijdens het drinken de kiel van de bloem weg, zodat de meeldraden bloot komen en krommen zich net voor het wegvliegen naar de meeldraden om daarvan het stuifmeel te oogsten.

De grote bladsnijder (*Megachile willughbiella*) tref ik ook vaak aan op siererwt en blazenstruik. Het gedrag van beide seksen is vergelijkbaar met dat van de lathyrusbijen, hoewel de vrouwtjes zich niet zo krommen net voor het wegvliegen van de bloem. Elk jaar maken de lathyrusbijen hun nestgangen in dezelfde boorgaten. Daarin wordt de binnenkant bekleed met een dunne zandlaag, waarvan de korrels ste-

vig verkleefd zijn. Ik heb een nestblok dat ik kan openen, doordat de gangen van 8 mm doorsnee zijn uitgefreesd in twee op elkaar passende lagen merbauhout. En juist daarin komen ze graag wonen. Volgens mij ruimen ze de boel wel leeg, maar laten ze de verharde zandkoker gewoon zitten om er nieuwe cellen in aan te leggen. Het atrium is niet lang, misschien een centimeter, maar de afsluiting van de laatste cel is helemaal bedekt met olie-achtige hars. Heel soms zie ik een lathyrusbij met een grote druppel hars naar het nest vliegen, kennelijk op het moment dat de laatste cel definitief wordt afgewerkt. De afsluitprop aan de voorkant van de nestgang bestaat uit enigszins verkleefde leem, waar volgens mij echt geen hars doorheen zit, want de dieren vliegen rechtsreeks van de kunstmatige leemgroeve in mijn tuin naar de nestgangen. Kennelijk is de vochtigheid van de leem van belang, want vrijwel alle lathyrusbijtjes maken gebruik van steeds dezelfde holte in de leem, vaak met meer dieren tegelijk, waarbij ze elkaar in de weg lopen. Soms heeft dat tot gevolg dat een dier uit arrenmoede de wijk neemt en een verkenning onderneemt over de leembult en zo soms een nieuwe groeve ontsluit. Een vochtige leemprop wordt los geknaagd en tot een natte bol gevormd, ik denk door toevoegen van wat speeksel. Vervolgens vliegen ze er mee weg door hem met de liptasters tegen de iets open staande kaken te duwen. Met diezelfde liptasters, zo denk ik, kunnen ze ook de hoeveelheden doseren bij het dichtkleien van de nestgang. Sinds twee jaar stel ik enige uitbreiding van de aantallen vast. Afgelopen jaar (2006) had ik zeker 10 vrouwtjes in twee nestblokken actief.

In 2005 was de komst van een vrouwtje van de gouden kegelbij (*Coelioxys auro-imbata*) (foto pagina 22) een hoogtepunt in mijn tuin, temeer omdat ik woon in het hart van maïsland met bedroevend weinig natuur. Ook de uitdijende nieuwe wijk waarin ik woon biedt nauwelijks enige natuur en toch werd mijn tuin gevonden door dit dier. Zou het een geur zijn die tot over

de grenzen reikt? Immers de aanwezigheid van deze bij wordt lang niet elk jaar in ons land vastgesteld. Misschien kwam het dier mee met de opwarmtendens. In 2006 had ik weer een verrassing. Dit keer trof ik op hartgespan, dat veel in mijn tuin staat, een mannetje aan van *Coelioxys auro-imbata*. Had het bezoek van de koekoeksbij van vorig jaar succes gehad? Deze kegelbijsoort is gemakkelijk te determineren omdat een de onderkant van het achterlijfseinde een band met goudgele haren te zien is.

Ik denk dat ik in 2005, zoals eerder gemeld in Bzzz 23 (pagina 16), ook een vrouwtje van de slanke kegelbij (*Coelioxys elongata*) in mijn tuin had. Omdat ik er wat op tegen heb om zeldzaamheden op te prikken, heb ik de determinatie toen aan de levende bij uitgevoerd, maar helemaal zeker ben je nooit als er geen echte expert naar heeft gekeken. Het zou echter mooi in het beeld passen, want de grote blad-snijders (*Megachile willughbiella*) komen frequent in mijn tuin en directe omgeving voor. Op de ingezaaide spiegelklokjes (*Legousia speculum-veneris*) heb ik deze soort in 2006 veel zien vliegen.

In dat jaar heb ik ook voor het eerst vogelgeloogjes (*Gilia leptantha*) ingezaaid. Daarop kwamen twee kleinere soorten behangersbijen vaak ronddansen. De tuinbladsnijder (*Megachile centuncularis*) en de lapse behangersbij (*Megachile lapponica*). Het hemelsblauwe stuifmeel kleurde dan al snel de elders verzamelde gele of oranje stuifmeelkorrels met een zweem van blauw. Vooral als deze bijtjes vervolgens gingen drinken aan de bloemen van bernagie (*Borago officinalis*) was dat mooi te zien (foto pagina 23). Bernagie (komkommerkruid) is een door behangersbijen zeer geliefde plant om energie uit op te doen. Zaai hem op elke plek in je tuin en je zult een rijkdom aan dieren binnenhalen.

Ook in 2007 kijk ik reikhalzend uit naar bijzonderheden in mijn steeds interessanter wordende tuintje.

**P. v. Breugel, Plevierdonk 3, 5467 CT Veghel,
p.v.breugel@hetnet.nl**

- 1 Muurtje met struiken, ontmoetingsplaats voor zandbijen. Foto Saxifraga/Frits Bink ▲
- 2 Gouden kegelbij (*Coelioxys aurolimbata*) op nestblok. Foto Pieter van Breugel ➤
- 3 Reseda met mannetje resedamaskerbij (*Hylaeus signatus*). Foto Saxifraga/Frits Bink. ▼

4 De tuinbladsnijder (*Megachile centuncularis*) op bernagie (*Borago officinalis*). Foto Pieter van Breugel.

5 Achterhoekse dorpstuin. Foto Harry Pijfers.

6 Nestblokken voor bijen en wespen. Foto Harry Pijfers.

